

ПИТАЊА И ОДГОВОРИ

Законски основ:

- Закон о основама система образовања и васпитања („Службени гласник РС”, бр. 72/2009, 52/2011, 55/2013 и 35/2015-аутентично тумачење, 68/2015 и 62/2016-одлука УС, даље: **Закон**);
- Закона о раду („Службени гласник РС”, бр. 24/2005, 61/2005, 54/2009, 32/2013 и 75/2014);
- Посебан колективни уговор за запослене у основним и средњим школама и домовима ученика („Службени гласник РС”, број 21/2015, даље: **Колективни уговор**).

1. Питање:

Да ли је потребна претходна сагласност школске управе да би школа извршила преузимање запослених на основу члана 131. став 3. Закона?

Одговор: Имајући у виду одредбе Закона члан 131. став 3. којима је прописано, да установе могу извршити и међусобно преузимање запослених на неодређено време, на одговарајуће послове, уз претходно потписан споразум о преузимању уз сагласност запослених, ако је разлика у проценту њиховог радног ангажовања мања од 20%, за међусобно преузимање запослених који су засновали радни однос у школи на неодређено време, уколико је разлика у проценту њиховог радног ангажовања у школи у коју прелазе преузимањем, мања од 20%, није потребна претходна сагласност школске управе, већ претходно потписан споразум (директора обе школе које преузимају запослене) уз сагласност запослених који се међусобно преузимају.

2. Питање:

Да ли директор школе може да прими у радни однос лице које не испуњава услове конкурса и под којим условима?

Одговор: Одредбом члана 132. став 1. тачка 3) Закона прописано је да установа може да прими у радни однос на одређено време без конкурса лице до избора кандидата - када се на конкурс не пријави ниједан кандидат или ниједан од пријављених кандидата не испуњава услове - до завршетка школске године.

Имајући у виду наведено, уколико се на конкурс не пријави ниједан кандидат или ниједан од пријављених кандидата не испуњава услове, директор школе ће, ради попуне упражњеног радног места, примити у радни однос на одређено време, лице које не испуњава услове.

Са таквим лицем директор школе ће закључити уговор о раду на одређено време до избора кандидата који испуњава услове, а најкасније до завршетка школске године, односно 31. августа.

3. Питање:

Да ли се са запосленима, који у школи раде на одређено време дуже од две године непрекидно, може засновати радни однос на неодређен без конкурса, а на основу Закона о раду?

Одговор: Закон одредбама члана 132. став 9. децидирано прописује да „радни однос на одређено време не може да прерасте у радни однос на неодређено време”.

Законом о раду уређена је могућност и услови прерастања радног односа на одређено време у радни однос на неодређено време. Међутим, радни односи у установама образовања и васпитања, односно школи, уређени су Законом, као лех специјалис-ом.

Сходно томе, не постоји могућност нити правни основ, да лица која су дуже од две године запослена у школи на одређено време, буду примљена у радни однос на неодређено време, без конкурса.

4. Питање:

Да ли може да се заснује радни однос у школи на одређено време до преузимања, односно до коначности одлуке о избору кандидата по конкурс, уз назнаку „а најдуже 60 дана”?

Одговор: У пракси се често дешава ситуација да лице заснива радни однос у школи, на слободном радном месту, уговором о раду на одређено време, према коме радни однос тако запосленом лицу траје до преузимања, односно до коначности одлуке о избору кандидата по конкурс, уз назнаку „а најдуже 60 дана“, што није у складу са Законом.

Када је потребно извршити попуну радног места које је остало слободно због престанка радног односа запосленог (на пр. испуњен услова за одлазак у пензију, споразумни раскид радног односа...) у радни однос на одређено време, без конкурса, може бити примљено лице на основу члана 132. став 1. тачка 2) Закона, до преузимања запосленог, односно до коначности одлуке о избору кандидата по конкурс.

Међутим, уколико је потребно попунити упражњено радно место, јер је запослени привремено одустан (на пр. на краћем боловању, краћем плаћеном или неплаћеном одсуству), Закон, члан 132. став 1. тачка 1) прописује могућност заснивања радног односа са лицем, без конкурса, до 60 дана, а ради замене одсутног запосленог.

Сходно наведеном, школа може, на основу члана 132. став 1. тачка 1) да заснује радни однос, односно да изврши пријем лица у радни однос, ради замене одсутног запосленог, најдуже до 60 дана, с тим што се у уговору о раду наводи име и презиме одсутног запосленог.

У овом случају, односно по овом основу, моменат престанка радног односа је дан повратка одсутног запосленог на рад, односно дан када истиче рок од 60 дана од дана тако засниваног радног односа.

Законом није предвиђена могућност заснивања радног односа на одређено време до преузимања запосленог, односно до коначности одлуке о избору кандидата по конкурс, а најдуже 60 дана.

5. Питање:

Да ли наставнику, који је засновао радни однос на слободном радном месту, на одређено време (чл. 132. ст. 1. тач. 2) Закона) и који је, у међувремену, положио испит за лиценцу, може да прерасте радни однос на неодређено време, без конкурса?

Одговор: Имајући у виду одредбе чл. 132. ст. 9. Закона, којима је прописано да у школи радни однос на одређено време не може да прерасте у радни однос на неодређено време, у овом случају, не постоји могућност ни правни основ, да наставнику, које је засновао радни однос у школи без конкурса, на одређено време, и који је, у међувремену, положио испит за лиценцу, радни однос на одређено време прерасте у радни однос на неодређено време, без конкурса?

Посебно треба истаћи, да када се заснива радни однос у установи са наставником, васпитачем, стручним сарадником, лиценца, није услов за заснивање радног односа, већ је услов за рад наставника, васпитача и стручног сарадника.

То конкретно значи, да се конкурсом, не може тражити, као посебан услов за пријем у радни однос, поседовање лиценце.

Наведено, потврђују одредбе Закона да, без лиценце, послове наставника, васпитача и стручног сарадника може да обавља: приправник, лице које испуњава услове за наставника, васпитача и стручног сарадника, са радним стажем стеченим ван установе, под условима и на начин утврђеним за приправнике и лице које је засновало радни однос на одређено време ради замене одсутног запосленог.

Ова лица могу да обављају послове наставника, васпитача и стручног сарадника без лиценце, најдуже две године од дана заснивања радног односа у школи.

Наставник, васпитач или стручни сарадник без лиценце, а који је приправник у смислу Закона, дужан је да у року од две године од дана заснивања радног односа положи испит за лиценцу, у противном престаје му радни однос у школи.

6. Питање:

Да ли запосленом наставнику, на дан када навршава 65 година живота (на пр. 15.6.2016.), мора да престане радни однос по сили закона или може да продужи да ради до краја школске године?

Одговор: Према одредбама члана 144. Закона радни однос запосленог у установи престаје у складу са законом, на основу решења директора.

Законом нису уређени услови за престанак радног односа, Сходно том, на запослене у установи се примењује прописи из области рада којима се уређују престанак радног односа.

Закон о раду, члан 175. став 1. тачка 2), прописује, да је разлог за престанак радног односе, између осталог, када запослени наврши 65 година живота и најмање 15 година стажа осигурања, ако се послодавац и запослени друкчије не споразумеју.

Сходно наведеном, посебно имајући у виду институт „споразум послодавца и запосленог о продужењу радног односа у установи”, у конкретној ситуацији, ако се директор и запослени споразумеју, мишљења смо, да би запослени могао да настави са радом у школи и после навршених 65 година живота, односно до краја школске године.

7. Питање:

Која су права директора школе након истека другог, трећег... мандата?

Одговор: Одредбама члана 64. ст. 1. и 2. Закона прописано је да се директор установе коме престане дужност због истека другог и сваког наредног мандата или на лични захтев, распоређује на послове који одговарају степену и врсти његовог образовања, а ако нема одговарајућих послова у истој или другој установи, директор, у таквој ситуацији, остварује права као запослени за чијим је радом престала потреба, у складу са законом.